

BISERICA ȘI ȘCOALA.

Foaie bisericească școlastică, literară și economică.

Apare odată în săptămână: **DUMINECA.**

<p>PREȚUL ABONAMENTULUI.</p> <p>Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 10 cor. — pe 1/2 an 5 cor. Pentru România și străinătate: Pe un an 14 fr. : pe jumătate an 7 fr.</p>	<p>PREȚUL INSERȚIUNILOR :</p> <p>Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin cam 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte 8 cor.; și mai sus 10 cor. v. a.</p>	<p>Correspondențele să se adreseze Redacțiunii „BISERICA ȘI ȘCOALA“ Ear banii de prenumerațiune la TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.</p>
---	--	--

Nr. 3686/1904.

Anunț școlar.

(Școala de fete din Arad.)

Se aduce la cunoștința Onoratului public, că înscrierile la școala superioară de fete cu internat din Arad, împreună cu cursuri preparandiale, se vor face în 19—21 August (1—3 Septembrie) a. c., ear prelegerile se vor începe în 23 August (5 Septembrie). Înscrierile se vor face în zilele amintite prin direcțiunea școlii (strada Deák-Ferencz Nr. 27.) Observăm, că înscrieri în cursul I, preparandial nu se admit.

Școala este împreună cu internat în internat elevele școlii (fie clasiste, fie preparandiste) plătesc tacsă de întreținere 400 cor. pe an, adică 40 cor., lunar. Se primesc însă în internat și eleve cari voesc a cerceta vre-o altă școală publică din Arad. Aceste eleve plătesc lunar 32 cor. ca taxă de întreținere. Fie-care elevă internă solvește 5 cor. taxă medicală.

Preparandistele externe vor solvi didactru 120 cor. pe an, ear' clasistele 60 cor. Afară de acestea eleve (fie externe, fie interne) plătesc 4 cor. taxă de înscriere. Pentru instrucțiunea la pian se solvesc (3 ore la săptămână) 10 cor. lunar.

Toate elevele din internatul școlii vor fi introduse în ale cusutului (croitul hainelolr), precum în economia practică a casei (pregătirea bucatelor s. a.) Acestei instruări pe viitor i-se va da o deosebită atențiune și elevele la finea anului vor presta examen public din cunoștințele lor pe acest teren. Elevele din internat, cari vor cerceta vre-o altă școală publică din Arad, afară de instrucțiunea susamintită în cusut și economie, vor primi instrucțiune deosebită din limba și literatura română, vor fi supravghiate și ajutate la pregătirele lor pentru obiectele de învățământ ale școlii, pe care o cercetează. La școală și dela

școală vor fi însoțite acasă de guvernamenta internatului.

La școala noastră de fete în clasa I, se primesc eleve, cari dovedesc prin atestat școlar, că au absolvat cu succes 4 clase elementare, ori apoi dovedesc pe baza unui examen de primire că sunt bine orientate în materialul de învățatură prescris pentru clasa a VI-a elementară. În celelalte clase ale școlii de fete se primesc eleve cari dovedesc prin atestat școlar, că au absolvat cu succes vre-o clasă premergătoare de la altă școală de categoria școlii civile. Absolventele clasei a VI-a elementară se vor primi în clasa a II-a a școlii de fete pe baza unui examen de primire.

Elevele, care se imatriculează pentru primadată la școala noastră, afară de atestatul școlar din clasa premergătoare au să producă atestat de botez și certificat de revaccinare.

Fie-care internă are să aducă: 6 cămeși, 3 fuste colorate (de vară), 3 fuste (de iarnă), 6 perechi ciorapi negri, 12 batiste, 6 șervete, 6 ștergare, 2 perne cu câte 2 fețe, 1 plapomă cu 2 fețe, 2 cearceafuri (lipidee) de desubt, o acoperitoare de pat (colorată), 1 saltea (madrat) 1 lavor, 2 pahare, 1 perie de dinți, 1 perie de haine, 2 perii de cap și 2 peptei, 1 cuțit, 1 furculiță, 2 umbrele (1 de ploaie și 1 de soare,) 2 perechi de ghete, 1 pereche de papuci, 3 haine de casă. Ca haine de sărbătoare și de stradă se vor face uniforme.

Deslușiri mai amănunte se pot cere dela Consistorul gr. or. român din Arad.

Arad, din ședința Consistorului ca senat școlar, ținută în 1/14 Iulie 1904.

Joan J. Papp,
Episcop.

Anunț școlar.

Nr. 1. T. 1904/5.

Subsemnata Direcțiune aduce la cunoștință celor interesați, că anul școlar 1904/5 la institutul pedagogic-teologic din Arad se începe după următoarea programă:

1. In 17. 18 (30. 31) August a. c. se vor ținea examenele de corigență și private cu elevii ambelor despărțăminte, având să achite anticipativ fie-care elev taxele prescrise.

2. In 19—21 August (1—3 Septemvre) a. c., se vor face înscrierile, la cari elevii se vor presenta cu testimoniile cursurilor anterioare.

3. Direcțiunea va înscrie numai pe aceia, cari pe lângă împlinirea celorlalte condițiuni se vor presenta cu chitanță dela cassa consistorială despre achitarea anticipativă a taxelor prescrise.

Arad, 17/30 Iunie 1904.

Roman R. Ciorogariu,
director seminarial.

Consemnarea manualelor școlare,

admise cu ordinul ad Nr. 1077/904 pentru a se folosi în școlile populare elementare confesionale gr.-or. române de pe teritoriul Consistorului aradan, în anul școlar 1904/5.

Clasa I.

ABC-dar, carte de citire de Iosif Moldovan și consoții Arad, (aprobată de Ven. Cons.) 40 fil.

Clasa II.

Carte de citire, de Iuliu Groșorean și consoții Arad, 40 fil.

Maghiară, de Ioan Roman Arad, 30 fil.; de Groșorean — Moldovan Arad, 40 fil.; de Koos — Goldiș Brașov, 40 fil.; de Groo Vilmos Macău, 48 fil.; de Ioan Molnár Sibiiu, p. I (aprobată de Ven. Consistor Arch.) 30 fil.

Aritmetică, de Arsenie Vlaicu, partea primă Brașov, 50 fil.

Clasa III.

Istoria biblică, de Dr. Petru Barbu, Caransebeș, 40 fil.; de Ioan Dariu, Brașov, 60 fil.; Biblioteca școlară Sibiiu, 60 fil.

Carte de citire, Iuliu Groșorean și consoții Arad, 40 fil.; Mai mulți prieteni Brașov, 1.20 fil.; Vasilie Petri, 1.20 fil.

Maghiară, (ca la clasa a doua).
Aritmetică, de Arsenie Vlaicu, partea II, Brașov, 60 fil.

Geografia, de Damaschin Medrea, Arad, 70 fil.

Clasa IV.

Catechis, de Dr. Petru Barbu, Caransebeș, 40 fil.; de S. Morariu Andreevicu, Viena, 30 fil.; de Moise Toma, Sibiiu, 60 fil.

Istoria Biblică, (ca la clasa a III-a).

Carte de citire, (ca la clasa a III-a).

Maghiară, (ca la clasa a II-a și III-a).

Aritmetică, (ca la clasa a III-a).

Geografia, de Dr. Nicolau Pop, Brașov, 50 fil.; de Ioan Dariu, Brașov, (aprobată de I Minist. r. ung. Nr. 7358/1888 și de toate trei Consistoarele ort. rom.) 70 fil.; Vasilie Goldiș Brașov, 70 fil.

Gramatica, de P. M. Liuba Brașov, (aprob. de I. Minist. reg. ung. Nr. 9711/892), 50 fil.; de Ioan Petran Arad, 40 fil.; de Maxim Pop Brașov, 60 fil.

Clasa a V-a și a VI-a.

Catechis, (ca la clasa a IV-a).

Ist. bisericească, de Dr. Barbu. Caransebeș, 40 fil.; de Iosif Aron, Brașov, 60 fil.

Carte de citire, Mai mulți prieteni, Brașov, 1.20 fil.; de Popescu, Sibiiu; de Dogariu — Pița Brașov, (aprobată de Cons. aradan Nr. 4451/1896, 1.20 fil.; de Pop Reteganul, 1.50 fil.

Maghiară, (ca la celelalte clase) partea II-a.

Aritmetică, de Arsenie Vlaicu, partea a III-a, Brașov, 60 fil.

Geografia (ca la clasa a IV-a).

Istoria, de Dr. Nicolau Pop, Brașov, aprobată de Consistorul din Sibiiu Nr. 2742, 40 fil.; V. Goldiș, Brașov, 50 fil.

Istoria naturală, de Iuliu Vuia; de Ioan Tuducescu, Arad, 40 fil.; de Dogariu — Dariu, Brașov, 80 fil.

Economia, Ioan Tuducescu, Arad, 40 fil.; I. Georgescu, Brașov, 50 fil.; de George Moian, Brașov, 50 fileri.

Fisica, de Ioan Dariu, 60 fil.

Constituția, de V. Goldiș, Brașov, 40 fil.

In general.

Cântare, de Vorobchievicu, Viena 3 fascicle 1 cor.; de Nicolau Popovici, Sibiiu; de N. Stoicovici, Brașov.

Gimnastică, de I. E. Prodan.

Biserica din Leheceni-Cărpinet.

— Schiță istorică. —

Popa Pascu din Cărpinet fiind tulburat pe la anul 1619 în drepturile și prerogativele sale, cerându-i-se contribuțiune și supunere la oaste, se jelbui se județului de pe acea vreme, cerând să i-se respecte drepturile ce are din moși strămoși.

Se adună «legea» să-i facă dreptate la fața

locului. Și jurați din «șapte sate», dintre cari nici unul nu e mai tânăr de 100 de ani, ba unul este chiar de 225, mărturisesc în favorul lui Popa Pascu, după cum se vede din documentul ce lăsăm să urmeze, în limba maghiară, și cu traducerea românească făcută de noi:

Másolat.

Contractus mely volt Felsőges Császárné előtt.

Agyunk értékre mindenkinek az kiknek illik, ezen levelünknek rendiben mivelhogy egykoron az kerpenyietiek háborgatni kezdték volt, *Popa Paskut* had szolgáljon és adot adjon az Ecclesia földéről, *Popa Pasku* tiltotta magát Fejedelme és Felsőges Császár Levélis, ezez közben találkozik Kerpenyetre jönni Vas Ferenczné Asszonyom Tisztartója Piskolczi Mátyás Barszesről *Popa Pasku* eleiben meg egy Fejedelmi Császár levelével kezébe adgya mikoron látta Piskolczi Mátyás az levelet monda *Popa Paskunak* mindjárt ide 33 vin emberek jöjjenek és igazítsák dolgodat, ha igazságod vagyon hozza *Popa Pasku* el megyen az Bihar vármegye szolgabirájához, *András Deákhoz* és *Pecsetér* ér fölle és azzal az pecséttel idézte *Popa Pasku* Hét falubeli meg jámbor embereket Kerpenyetre mikoron beültünk volna Törvény tételre más falubeli Esküttek *Birák* az kerpenyietiekkel egyetemben *Popa Pasku* elő állítá ilyen személyeket, az szikszimáit ugy mint *Karpenyeti Miklea Jovánt*, *Tyuta Tivadart* kerpenyesi birot *Gyula Giczát* és *Bása Lupult* és *Lupul* volt annorum cir. 225 más falubeli öreg emberek ismét *Szelistyei Papiak Oprissa Ples Farkas*, *Pap Czig Mihály Koszte Péter*, *Kristyori Dobra Lup* és *Dobra György*, *Moş Farkas Igrez Péter Szohodoli Mos Farkas Manu Iván Barna Tivadar* száz esztendőknél mind idősbek ezeket erős hittel megeskettvén mind azt vallották, — tudjuk azt bizonyal hogy a mi eleink a Kerpenyietiek a Templomot az magok helyekre akarták építeni, de az kerpenyietiek semmi képpen nem engedték mert azt azd gondolták hogyha oda helyhezítették az Templomot az Papok elveszik földöknöt, annak utánna ök nem engedték, ugy tettek osztán ami eleink az régi *Popa Pa-kulra* és *fiára Márkura* megengedjék hogy oda az ő földökre helyhezítették az Templomot mind *Popa Paskut* és az fia *Popa Markut* min ugyan megengedének de tudják jól hogy én (?) Lehecsen felöl Határt szakasztam száz forinttal itten Kerpenyét fellül ismét száz forinttal és erdőből mezőre tettem pénzül átvehettek szabad levelem vagyon rolla adó és szolgálat nélkül az falu beli emberek mondták. Egedgy meg csak hogy az templomot helyhezessék oda mint szabadságot szerént ött száz forint kötés alatt hogy sem szolgálatot sem adót nem tész rolla nem is hozuuk idegen Papot ez földre, hanem ki vér lézen hozzája. Ilyen tokmalatra megengedte *Popa Pascul* felét az Templomnak az falu építsék felét pedig *Popa Pascul* építette az Templom pedig az Határnak közepére helyhezítettük mi az miolta ez világon vagyunk nem tudjuk hogy adott vagy szolgálatot adott volna rolla mivelhogy Ecclesia földje *Ples Farkas* annorum cir. 160 *Basa Lup* anorum cir. 225 hitek után azt is valják *Tudgyai* bizonyosan értők *Popa Markut* az régi *Popa Paskulnak* fia volt, annak utánna *Popa Marku Báltya* volt *Popa Akimnak* azok is ado ésszolgálat nélkül tartották azt a földöt, házat csinált volt *Popa Markut* két házat egymásután, annak utánna *Popa Akim* attya volt *Popa Avramnak*, annak utánna *Popa Avram* attya volt *Popa Baskának* idegen *Popát* pedig *Popa Avram* ellen nem mertek tenni, mikor pedig magva szakadott az Papoknak és ha lány maradot föllök ök kerestek *Diakot* arra az Ecclesia földre ugy adták nekik leányokat ugy szállították *Papot* arra a földre *Popa Sztánt* *Borrestrol* hozták *Popa Avram Báltya* *Popa Opr* s adta leányát *Popa Stanu* után ez *Popa Sztán* kezibe adták volt az kötés levelét melly kötés levelben az volt, mikoron az templomot építették az eleink hogy ha valaki ellenek

Copie.

Contract care a fost înaintea măritei Impărătese.

Aducem la cunoștința tuturor celor ce se cuvine, prin această scrisoare a noastră, căci *Cărpineteni* oarecând începuseră a tulbura pe *Popa Pascu* ca să slugească în oștire și să dea dare după pământul bisericeii. *Popa Pascu* a protestat (cu provocare) la hărtia *Domnitorului* și înălțatului *Împărat*. Intr'aceasta se întâmplă de vine la *Cărpinet* administratorul domniței lui *Francisc Vas*, *Matei Piskolczy* din *Bărasești*. *Popa Pascu* îi iese în cale, cu un înscris dela *Domnitorul* *Împărat*, i-l dă în mână, și când a văzut *Matei Piskolczy* înscrisul zis-a lui *Popa Pascu*: îndată încoace să vină 33 oameni bătrâni și să-ți dreagă lucrul, dacă ai dreptul. *Popa Pascu* se duce la solgăbirăul (pretorul) comitatului *Bihorului*, la *Andrei Deák*, și cere pecete dela el și cu aceea a citat *Popa Pascu* la *Cărpinet* oameni din *Șapte-sate* și blânzi. Când ne așezaserăm să facem lege (judecată) *Popa Pascu* veni, ne aduse înainte cu el județi din alte sate împreună cu *Cărpineteni*, așa fel de persoane în fața scaunului (județ) și anume *Iovan Micle* din *Cărpinet*, *Teodor Ciuta*, primar în *Cărpinet*, *Ghiță Iula* și *Lupul Bașa*. Și *Lupul* era de ani circ. 225; oameni bătrâni din alte sate earăși *Oprisa Papiac* din *Seliște*, *Fărcaș Pleș*, *Mihai Pop Țigar*, *Petre Costa*, *Lupu Dobra* de *Criștior* și *George Dobra*, *Fărcaș Moșu*, *Petre Igreț*, *Moș Fărcaș* de *Sohodol*, *Ivan Man*, *Teodor Barna* toți mai bătrâni de una sută de ani; aceștia jurându-i cu jurământ tare toți au mărturisit că: știm hotărât că înainteșii noștri, *Cărpineteni* au vrut să clădească biserica pe locul lor propriu dar *Cărpineteni*, cu nici un chip nu s'au învoit la aceasta pentru că au gândit că dacă așază acolo biserica, popii le vor lua pământul și de aceea nu s'au învoit și apoi au făcut așa înainteșii noștri, că lui *Popa Pascu* cel bătrân și fiului său *Marcu* le-au conces să facă biserica pe pământul lor, la ce s'a învoit atât *Popa Pascu* cât și *Popa Marcu* dar știu bine că eu (?) am rupt hotărâ din spre *Lehecseni* cu o sută de florinți aici, despre *Cărpinet* earăși cu o sută de florinți și l-am pus din pădure la câmp și banii i-au primit. Am înscris de slobozenie despre asta, fără dare și slujă (militară) au spus-o oamenii din 7 sate.

Învoiește-te numai să se așeze biserica acolo, după slobozenia ta și sub legământ de cinci-sute florinți, că nu vei avea să dai nici dare nici slujbă pentru dânsa, și nici popă străin nu vom aduce pe pământul aceasta ci numai care îi va fi consăngean. Cu așa tocmeală s'a învoit *Popa Pascu*, ca jumătate din biserică să o clădească satul, ear jumătate a clădit-o *Popa Pascu*; și biserica s'a așezat în mijlocul hotărului. Noi, de când suntem pe lume nu știm să fi dat dare sau să fi făcut slujbă (militară) pentru dânsa, fiindcă e pământul bisericeii. *Pleș Farkas (Lupu)* annorum circa 10, *Bașa Lupu* anu c. 225 pe credința lor mărturisesc și aceea, că știu hotărât că *Popa Marcu* a fost fiul lui *Popa Pascu* cel din vechi, apoi *Popa Marcu* a fost frate mai mare al lui *Popa Achim*, și aceea au ținut pământul fără dare și slujbă, făcuse două case *Popa Marcu* dupăolaltă, apoi *Popa Achim* a fost tatăl lui *Popa Avram*, apoi *Popa Avram* a fost tatăl lui *Popa Bașa*, iar contra lui *Popa Avram* n'au îndrăsnit să pună popă străin. Iar când s'a s'aus samănția hărbătească a *Popilor* și a rămas după ei fată, ei au căutat diac pentru acel pământ bisericesc și așa i-au dat fata și așa au adus popă pe pământul acela pe *Popa Stan*, l-au adus din *Bărăști*. Fratele mai mare al lui *Popa Avram*, *Popa Opris* și-a dat fata

degen Papot hoznának arra az Ecclesia földre, avagy adó vagy szolgálatra kényszeritenének munket a Papokat ött száz forint kérés alatt Popa Sztánu idejében az Templomot megásták valami latrok és ellopták a levelet valami könyvekkel egyetemben egyet Bogya Jánku könyvét lopták Item Tatár Petrisor Palknyét Dobusét ismét egy könyvét annak utánna Popa Sztán adta egy leányát Basa Lup fia utánn Noncza után de az gyermekek meghalván, előretnak utánna az anyait, mi pedig hitünk szerént mondjuk hogy vér nincsen senki ehez az földhöz sem Barestek sem Kerpenyietiek hanem tuladon Popa Pasku határat is jól tudjuk Nap-támadról Lehecsenyiek határa Détről az közönséges folyó évi (?) Napnyugatra Barestiek mint közönségesen Erdeje és az közönséges ország uttya mind az által kiküldvén őket Törvények megláttuk Deliberatunk. Az törvénytételen voltunk ilyen személyek úgy mint Vas Ferenczné Asszonyom tisztartója Piskolezi Mátyás. Kerpenyeti biro Gyula Tivadar, főeskütt Kerpenyeti Kornis György Mikle Opris Mikle György Basa Mátyás, idegen falubeli birák Lehecsenyi biro Sztanco Jován, Kristyori biro Dobra György, Zoika Mihály, Kallugeri biro Pála Mátyás Szokodoli biro Bara Tivadar ezt a mi hitünk szerént irattuk le nagyobb bizonyágunk okáért, pecsétünk alatt adtuk in Kis Bánya *Die 9 9-bris Anno Dni Millesimo sexigitesimo Decimo nono*. Per Mihailum Zárka Extradatum Gáspar Némethi de Kis Bányaa.

după Popa Stan; acesta dăduse în mâna lui Popa Stan legământul (cartea de privilegiu), în care carte era (scris), când au clădit biserica înaintașii nostri, că dacă cineva contra lor ar aduce popă străin pe acel pământ bisericesc, sau ne-ar sili la dare și slujbă pe noi popii, să fie sub legământ de cinci sute de florini. Pe vremea lui Popa Stan niște hoți au subminat biserica și au furat cartea de legământ împreună cu niște cărți. una cartea lui Iancu Bodea au furat-o, iarăși o carte alui Tatar Petrișor, Pălnea Dobașu. Apoi Popa Stan, și-a dat o fată după feciorul lui Bașu Lupu, după Nonța, dar copiii au murit mai înainte decât muma lor. Ear noi mărturisim după credința noastră că (neam) din sânge nu este nimeni pentru acest pământ nici din băreșteni nici din cărpineteni ci însuși Popa Pascu. Știu bine și hotarul; Dela Răsărit hotarul Lehecenilor, dela Miazăzi râul obicinuit, la Apus băreștenii cu pădurea și drumul de țară obicinuit, (și) cu toate astea trimitându-i pe ei afară am cercetat și am deliberat. La leguire au fost persoane ca aceste, administratorul doamnei Vas Ferencz, Piskolezi Mátyás. Primarul din Cărpinet, Todor Iula, jurat-prim George Corniș din Cărpinet, Opris Miclea, George Miclea, Matei Bașu; birae (primari) din sate străine, Iovan Stanciu; primar din Lehecenii, George Dobra primar în Criștior, Mihai Zoica, Matei Pala, primar în Călugăra, Teodor Bara, primar în Socodol; aceasta s'a scris după credința noastră pentru mai mare siguranță a noastră am dat-o cu pecetea noastră în Kis Bánya (Roșia) *Die 9, 9-bris Anno Dni Millesimo sexigitesimo Decimo nono*. Per Mihailum Zárka, Extradatum Gáspar Némethi de Kis-Bánya.

Pe basa acestui document, putem stabili genealogia familiară a preoților cari în timpurile îndepărtate au slujit la altarul Domnului, în biserica noastră lui Lehecenii-Cărpinet, comitatul Bihorului, ținutul Vașcăului.

(Va urma.)

S. Secula.

Adio.

Nu mă pot despărți de vechiul nostru plan de învățământ fără a-mi lua rămas bun dela el. Îi sunt dator cu aceasta. Îi sunt dator fiind-că mi-a dat pâinea cea de toate zilele în restimp de șapte ani grei și plini de suferință.

Pe la începutul carierei mele eram cam străini deolaltă.

Venisem adecă dela școală; tot ce aveam era idealismul în suflet și smerenia în oase... Primul lucru mi-a fost a studia planul de învățământ, din care credeam că voi măcina toate literile până la finea anului.

Așa a și fost. Le-am măcinat eu pe toate, pe toate... dar nu le-au putut mistui școlarii.

Am început a-l dușmăni apoi. Mai ales temele din religie prescrise pentru I și II cl. nu se potriveau nici cum și nici cum cu principiile auzite dela eminentii nostri profesori dela institut, cari teme din îndurarea lui Dumnezeu și a Măritului nostru Congres au și dispărut înlocuindu-se cu povestiri clasice ca de pildă: „Capra cu trei ezi“ etc. punându-se astfel învățământul religiozii pe o basa mult mai solidă.

Atunci, pe la începutul dascăliei mele, câte nu aș fi avut de zis despre dușmanul meu acesta, dar nu îndrăzneam că aș fi atras luarea aminte a superiorilor mei cari de sigur m'ar fi crezut de nu un novator cu idei mari (ca toți începătorii) și care de fapt nu lu-

crează nimic. Nu l'am hulit, ci când eram mai amărât din pricina lui, îl luam la mână îl suceam îl re-suceam, până ce ne împretenirăm. Și de aceea nu pot să nu-i zic un sincer adio, pentru-că într'adevăr așa cum era — mi-a fost scut ocrotitor în vremurile grele.

Servind causei în decursul anilor și-a făcut calea și ca pe un moș bătrân pedagogia modernă îl așează la locul său.

Colegii mei cari studiază încă prin colbul institutului și cari sunt pe la începutul acestei cariere, una dintre cele mai sublime ce a purtat și va purta omenimea vreodată... pot fi fericiți, că nu cunosc sau cel puțin nu au penetrat încă în duhul fostului meu dușman, ci își încep funcțiunea dela început cu un plan nou care pare a fi mult mai prietenos.

Precum nu am hulit pe cel vechi nu voi huli nici pe acest nou. Nu-l voi huli de-oarece acei cari l-au redactat ne sunt destulă garanță, fiind compusă aceea înaltă corporațiune a noastră tot din bărbați cari cunoscând poporul plugar din temelie, vor fi știind de ce hrană sufletească are lipsă. De bine încă nu-l pot vorbi că nu-l cunosc bine, că încă nu am aplicat nici o literă din el. Poate să-l dușmănesc și pe acesta la început... Intrucât însă se va ajunge la scopul indicat vor mărturisii generațiile viitoare.

Că nu va avea lungă viață e drept. Așa ne învață semnele vremii... Nu vom despera însă ci-l vom

rumega mereu până și acesta va fi pus la locul său :
„În sânul vecinului eri în care toate curg.“

M'am prea abătut, căci nu viu să fac critică, sunt mult mai mic.

Nu mă va putea însă nimeni opri să 'mi iau adio dela un credincios, prieten care atât de târziu mi-a câștigat simpatia și de care acum atât de cu greu mă despart.

Mă voi mângăia însă cu cuvintele marelui măestru Eminescu ; era să zic — fie ertatului — când în urmă 'mi trăzui prin minte că el, cel mai senin poet al nostru nu a murit, ci trăește în veci. Deci toate îndigetarile vechiului plan de învățământ de aci înainte :

„Uitarea le închide 'n scriu
Cu mâna ei cea rece
Și nici pe buze nu 'mi mai vin,
Și nici prin gând mi-or trece.“

Curtacher, 1904.

Adrian Ungurean,
încățător.

CRONICA.

P. S. Sa D-l Episcop diecesan a sosit cu trenul accelerat de Marți seara la reședința sa, rentorcându-se dela Reichenhall.

P. S. Sa a fost întimpinat la gară de elita societății românești din Arad și de membrii Consistorului, cari au urat bună venire, Prelatului revenit vesel și sănătos din vilegiatura de recreare.

Ziua Măjestații Sale. Aniversarea zilei nașterii M. Sale s'a sărbătorit în catedrala noastră din Arad cu solemnitate. La serviciul divin al Doxologiei celei mari a pontificat P. S. Sa D-l Episcop diecesan Ioan I. Papp, asistat de d-nii Vasilie Beleş protopop, Gavriil Bodea preot, Dionisie Popovici, asesor consistorial, și diaconii Dr. I. Suciuc și Dr. T. Botiș.

† **Necrolog.** Unul dintre preoții de frunte ai diecesei noastre, Gavriil Lazar din Socodor, a încetat din viață. Răposatul lasă adânci regrete într'un întins cerc de prieteni și stimători, și profundă jale în mijlocul familiei, care a lansat următorul necrolog: Subscrișii cu inima frântă de durere aducem la cunoștința tuturor, încetarea din viață a mult iubitului nostru tată și frate, Gavriil Lazar preot gr. ort. rom. întâmplată la 11 August st. n. a. c. la orele 7 a. m. după grele suferințe și împărlășit fiind cu sfințele taine ale muribunzilor, în etate de 51 ani și într'al 28-lea al preoției sale. Rămășițele pământești ale scumpului defunct s'au așezat spre vecinică odihnă Luni în 15 August st. n. a. c. la 10 ore a. m. în cimiterul gr. ort. rom. din Socodor. Socodor, la 13 August 1904. Fie-i țărina ușoară și memoria binecuvântată! Ioan, Cornel și Valer ca fii, Iuliana născ. Bogdan și Constanța născ. Mihulin ca nurori. George și Ioan ca frați. Rosalia măr. Sabău ca soră.

† **Cornel Tămășdan.** Cu viu regret anunțăm încetarea din viață a tânărului și valorosului comerciant român din Arad, Cornel Tămășdan, răposat în vârsta de 26 de ani, în fatala boală de tifos.

Am pierdut în Cornel Tămășdan un harnic comerciant, de care se legau frumoase speranțe, un serios și bun român și credincios fiu al bisericii noastre.

Dumnezeu să-l așeze în locașul dreptilor.

Din Sătmar „Gazeta Transilvaniei“ dela 27 Iulie (9 August) a. c. scrie următoarele : „În puține lo-

curi cred că vor avea Români o biserică atât de frumoasă, cum e aceea din Șomcuta-Mare... Pagubă că s'a edificat cu altarul spre miază-zi și nu spre răsărit, după cum se edifică la noi bisericile... Intrând în biserică mi-am aruncat privirile în dreapta și în stânga. Dar impresiunea plăcută, ce mi-a făcut exteriorul bisericeii, mi-o strică în parte unele lucruri străine stilului bisericilor noastre românești, lucruri observate în interiorul bisericeii. Așa de ex. tinda femeilor lipsește cu desăvârșire, fiind biserică întreagă plină cu bănci, cum e în bisericile latine; la altar, care încă îți face impresiunea, că ești într'o biserică romano-catolică, conduc 3—4 trepte; iar pereții bisericeii de jur împrejur sunt plini cu icoane, care reprezintă celea 14 stațiuni ale Calvariei, icoane ce numai în bisericeii latine se pot vedea. Strana din stânga lipsește, în schimb la stânga lângă amvon se află statuia sf. -tului Antonie cu „pita săracilor“. Impresiunea înstrăinătoare se potentează, când auzi atât răspunsurile, cât și unele cântări acompaniate de fisharmoniu“.

Subvențiuni Ministrul de agricultură a asigurat consiliului cultural al țării următoarele cvote de subvențiuni: 1 pentru încurajarea pomăritului 1250., 2 pentru încurajarea prășilei de vite cornute 5000 cor. și pentru încurajarea prășilei de vite mărunte 000 cor. Tot pentru aceste scopuri au fost prenotate pentru anul 1904 sume ulterioare de 1250 cor. 7000 cor. respective 1500 cor.

Maghiarisarea Rutenilor prin biserică catolică. Organul reprezentat al interelor naționale ale Rutenilor, care apare în Viena, se ocupă într'un număr recent de situația și soarta Rutenilor din Ungaria scriind următoarele:

„Rutenii din Ungaria presintă un înspăimântător exemplu tuturor acelor, cari se pun în contradicție cu legile firei și abat un popor dela dezvoltarea lui firească, pentru a-l utiliza în scopurile lor pântice. Așa s'a întâmplat, că situația Rutenilor din Ungaria și astăzi este tot așa cum a fost în trecut: Au rămas oprimăți și ignoranți. O singură salvare mai au, biserică orientală; dar și reprezentanții acesteia servesc interese maghiare și își dau silința, să prefacă din ținutul locuit de ruteni fortificații maghiare. Cu câtă volnicie lucrează Maghiarii la maghiarizarea bisericeii gr.-catolice se vede de acolo, că n 1880 dintre gr.-catolici numai 10½% au fost maghiari ear la 1900 proporția lor a făcut deja 11½%; și se mai constată de acolo, că deși numărul gr.-catolicilor slavi și în deosebi al Rutenilor e de două-ori mai mare decât al celor maghiari, în conducerea bisericească oficioasă e limba maghiară, maghiară e limba de propunere în preparandia și teologia gr.-cat

S'au mai încercat, ca biserică gr. cat. s'o prefacă cu totul în instrucție maghiară, și cu scopul aceasta au tradus în ungurește liturgia slavă, dar din fericire Papa a oprit-o. După acestea, se presintă întrebarea, ce atitudine să ia Rutenii din Galiția în chestia Rutenilor din Ungaria? Pân'acum, durere, nu mult au putut face pentru dânșii, fiind foarte ocupați cu propriile lor neazuri; dar de aceea a existat în Lemberg o comisiune ungară, care a ținut în evidență cauza Rutenilor din Ungaria și s'a înspăimântat de grozava lor situațiune. Rutenii din Galiția adeseori au fost acușați, că lasă pe frații lor din Ungaria să cadă jertfă; dar uneor totuși vine câte-o veste din cealaltă parte a Carpaților, care este sau dureros oftat, sau și cântec mai vesel, care ne întărește în nădejdea, de a încerca salvarea dela moartea națională a fraților nostri porniți spre pierzare“.

Petrecere. Cu ocasiunea adunării generale a Reuniunii învățătorilor rom. gr. or. din protopopiatele I—VII ce se va ținea în Siria la 16 (20) August 1904, se va da și un concert împreună cu petrecere și dans, cu următorul Program: 1. „Răsunetul“ cor bărbătesc. 2. „El Zorab“, poezie de G. Coșbuc, declamată de d-șoara Cornelia Moldovan. 3. „Ce te legeni codrule“, cântată de dl Romul Tăucean, acompaniat de d-șoara Tulia Bogdan la pian. 4. „Școala veche și școala nouă“, dialog de dl Iuliu Groșoreanu, predat de d-nii Teodor Cherechian și Ioan Hălmăgean. 5. „Numele tău“, cuartet. 6. „Balade de Porumbescu“, pentru violină și piano, executate de dl Ștefan Ștefu (violină) și d-șoara Terenția Ungureanu (piano). 7. „Epigonii“, poezie de M. Eminescu, predată de dl Adrian Ungurean. 8. a) „Te chiamă privighitoarea“, cântată de dl I. Körösladányi, acomp. de d-șoara Hortensia Bogdan la pian. b) „Hop țurca-furcă“ cântată de dl I. Körösladányi, acom. de d-șoara Hortensia Bogdan la pian. 9. „Herșcu Boccegiul“, monolog de Vasilie Alexandri, predat de dl T. Debeleac. 10. „Despărțirea Basarabiei“, cor. bărbătesc Inceputul la 8 ore seara Prețul de intrare: Locul I. 2 cor. de persoană, locul II. 1 cor. 50 fil. locul de stat 1 cor. Venitul este destinat Reuniunii învățătorilor rom. gr.-or. din protopopiatele I.—VII. cu menițiunea, de a pune bază edării unei foi pedagogice. Bilete se pot căpăta la dl învățător Iuliu Groșoreanu în Gașca și seara la cassă. Ținându-se concertul și petrecerea deodată cu adunarea generală a Reuniunii învățătorilor, invitații speciale nu se fac.

Comitetul arangiator.

Ierarhia Românilor din Ardeal și Ungaria, este titlul unui nou studiu al d-lui *Dr. Augustin Bunea*, canonic mitropolitan în Blaj.

Autorul își susține cunoscutul punct de vedere asupra istoriei bisericeii noastre.

Volumul conține 501 pag. Prețul unui exemplar 3 cor.

Poșta administrației.

I. Putici. Lipova. Procedați oficios, pe calea ierarhică. —

Ghiță. Roșia. Răspunde cu un cuvânt: Ai primit cartea și scrisoarea? U-ă încă n'a sosit acasă. — *Mitrofan.*

G. Pribac. Târnova. Ce să facem cu protocolul? — *Red.*

Concursuri.

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc la școala gr. or. rom. din **Dud** se scrie concurs cu termen de alegere pe 12/25 Sept. 1904.

Emulamentele sunt următoarele: În bani gata 60 coroane 7 jugh. pământ, 6 arători, și 1 fânaț 40 cor. 24 m. lemne, din cari e a se încălzi și școala. Scripturiztica 6 cor. Conferințe 10 cor. Cvarțir corespunzător și grădină de legume.

Dela petenți se cere să fie de religiuinea gr. ort. rom. și să producă testimoniu de evaluare inv. conform legii, și pân la alegere au a se presenta odată în sf. biserică din Dud spre a-și arăta destoinicia în cântarea bisericească.

Petenții au să arate în scris de când și formează dreptul la cvinevenal, iar alesul se obligă a conduce strana fără altă remunerație specială.

Petitele în regulă și adresate comitetului parochial din **Dud** sunt a se susține oficiului protopresbiteral gr. or. rom. în **Șiria (Világos)** până la 9/22 Sept. 1904, cele intrate mai târziu nu vor fi luate în socotință.

Dud, la 18/31 Iulie 1904.

Jon Voluntir
notar.

Teodosiu Motorca
preside.

Cu știrea mea: *George Popoviciu* protopresbiter.

—□—

1—3

Pentru postul învățătoresc cantoral din **Ianoșda** (cottul Bihor) ppiatul **Tinca** cu termen de alegere pe ziua 8/21 Septembrie 1904, pe lângă următoarea dotațiune: 1) În bani gata 600 cor. 2) 4 metri lemne din cari 2 metri pentru încălzitul școalei, 3) stolele cantonale îndatinate 4) dela comuna politică 40 cor. pentru fân 5) pentru curățirea școalei 4 jugh. de pasc ori 16 cor. bani, 6) dacă învățătorul va conduce cor. 6 holde pământ. 7) învațătorul ales după serviciu de 5 ani prestat în Ianoșda drept de cvinevenal, 8) cvarțir liber cu grădină.

Reflecții recursele lor instruate conform regulamentului și adresate comitetului parochial din Ianoșda, le vor subșterne subșterului ppresbiter cel mult până în ziua 5/18 Sept. și se vor presenta în biserica din Ianoșda spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Dat în ședința comitetului parochial ținută la 11/24 Iulie 1904.

Ioan Costa
pres.

Ioan Andrei
notar.

În conștelegere cu *Nicolae Rocsin* ppresbiter.

—□—

—3

Pentru postul învățătoresc cantoral din **Ó.-Gepișiu** ppopiatul **Tinca** (cottul Bihor) cu termen de alegere pe 8/21 Septembrie 1904 pe lângă următoarea dotațiune 1) cvarțir liber, 2) în bani gata 320 cor. 3) Bucate sfărmate 30 cubule jumătate grâu jumătate cucuruz 4) Pământ arător 8 holde, 5) 16 metri lemne din care va încălzi și școala, 6) Venitele cantonale îndatinate, 7) Scripturistica și conferința 20 cor. Ear învațătorului stabil se va esopera dela stat întregire până la 800 cor. Reflecții recursele lor ajustate amăsurat Regulamentului adresate comitetului parochial le vor subșterne până în /18 Septembrie subșterului protopop și se vor presenta în bis. din Gepiș spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Comitetul parochial

În conștelegere cu mine *Nicolae Rocsin* ppresb.

—□—

—3

Pentru postul învățătoresc cantoral din **F.-Batorpiatul Tinca** (cottul Bihor) cu termen de alegere pe ziua 14/27 Septembrie 1904, pe lângă următoarea dotațiune: 1) bani gata 600 cor. 2) Pentru scripturistica 20 cor. 3) Pentru curățitul școalei 0 cor. 4) la conferință câte 2 cor. la ziua, 5) cvarțir liber și 6) stolele cantonale îndatinate.

Reflecții recursele lor adresate com. par. și provăzute conform Regulamentului le vor subșterne subșterului protopop și se vor presenta în bis. spre a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Comitetulu parochial

În conștelegere cu mine *Nicolae Rocsin* ppresb.

—□—

1—3

Pentru stațiunea învățătorescă dela școala superioară de fetițe din **Măderat**, inspectoratul Șiriei devenită vacantă prin retragerea în pensiune, a fostei în-

vătătoare, Maria Codrean, prin aceasta se deschide concurs cu termen de alegere pe 12/25 Septembrie st. v. 1904.

Salarul împreună cu acest post este: în bani gata 400 cor., $\frac{1}{4}$ sesiune pământ arător și una holdiță prețuite în venit de 200 cor., 10 metrii de lemne, 80 cor bani gata de locuință, 0 cor., pentru conferință și 8 cor., pentru scripturistică; pentru curățirea și încălzirea salei de învățământ se va îngriji comuna bisericească.

Recurențele cari doresc a reflecta la acest post sunt avisate ca recursurile lor instruite conform recerșilor prescise și adresate comitetului parochial gr. ort. rom. din Măderat, să le trimită Prea On. oficiu protopresbiterial gr. or. rom. din Șiria (Világos) până la 8/21 Septembrie 1904 în termenul indicat.

Măderat, la 15 August st. n. 1904.

Petru Borlea

pres. com. par.

Pavel Siiartău

not. com. par.

Cu știrea mea: *George Popoviciu* protopresbiter.

—□—

1—3

Prin aceasta se escrie din nou concurs pentru stațiunea învățătorească dela școala conf. gr. or. rom. din **Odvoș** (protopresbiteratul M-Radna), cu termen de recurgere **30 zile** dela prima publicare.

Emolumentele împreună cu acest post sunt: 1. Bani gata 700 cor. 2) Bani pentru lemne 60 cor. 3) Dreptul de izlaz și pădure după $\frac{1}{2}$ sesiune pământ. 4) Dela înmormântări mari (cu liturg.) 2 cor., dela cele mici 1 cor. 5) Cvarțir în natură cu 2 odăi și culină, cămară de bucate și grădină de legume. Toate aceste venituri ating suma de 868 coroane

Spesele de conferință le plătește comuna politică iar când de-aici se vor sista va primi învățătorul 10 cor. dela comuna bisericească.

Recurenții recursurile lor ajustate cu toate documentele prescise le vor susțera subscrisului Comitet parochial pe calea P. O. D. Procopie Givulescu, protopresbiter și inspector școlar în M. Radna, având dănușii a se presenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf-ta. Biserică din Odvoș, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic. Cei cari știu instrua și conduce cor vocal, vor fi preferiți. Se notifică, că alesul va avea să țină și școala de repetițiune și să fie și cantor, fără altă remunerațiune, precum și catechisarea în școala sa.

Odvoș, la 1/14 August 1904.

Comitetul parochial

În conțelegere cumine: *Procopie Givulescu* ppresb. ins. șc.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii învățătoarești dela școala II din **Almaș** (comit. Arad) devenită în vacanță în urma pensionării învățătorului **George Dârlea** se escrie concurs cu termen **de 30 zile** dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: 1) În bani numerari 581 cor. 2) Bucate 12 șinice grâu 8 șinice cucuruz în preț de 224 cor. 3) Venite cantorale dela înmormântări mari unde va fi poftit 1 cor. cu liturgie 2 cor. dela liturgii private, maslu și parastase câte 1 cor. peste tot în calcul mediu — 100 cor. 4) 12 stângeni de lemne din cari 8 stângeni a învățătorului prețuite în bani 64 cor. 5) Spese de coferință 20 cor. 6) Scripturistica 10 cor. 7) Curatorat 12 cor. și 6 măsuri cucuruz 8) Cvarțir liber cu 2 chilii și culină graj și $\frac{1}{2}$ grădină. 9) Cvinvenalul prescrist însă numai după îndeplinirea alor 5 ani în comună.

Dela recurenți se poștește că afară de cvalificația prescristă să aibă cel puțin 3 clase gimn. ori civile și

să producă atestat că sunt în stare a înființa și conduce cor bisericesc.

Alegândul învățător este deobligat a îndeplini serviciul cantoral în biserică precum și instrucțiunea în școala de repetiție fără altă remunerație.

Recurenții sunt avisati ca recursurile lor ajustate cu documentele prescise conform „Regulamentului“ să le susțearnă adresate comitetului paroch. din Almaș, până la termenul susindicat P. O. D. Ioan Georgea ppresbiter în Buteni (N.-Butyin) precum și a-se presenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în Biserica din Almaș spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Almaș la 1/14 Aug. 1904.

Cornel Lazar

preot, pres. com. par.

Cornel Novac

not. com. par.

În conțelegere cu mine: *Ioan Georgia* ppresb. inspector școlar.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea stațiunii vacante învățătoarești dela școala noastră din comuna **Batta** — ppresbiteratul Lipovei — se escrie concurs cu termen **de 30 de zile** dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala“.

Beneficiul anual, împreună cu acest post este:

1. Salar în bani numerar: 700 cor.; 2. Pentru scripturistica inv. 30 cor.; 3. Pentru conferință 30 cor.; 4. 40 metrii de lemne în preț de 80 cor., din care se va încălzi și sala de învățământ; 5. Cortel liber în localitatea școalei, cu 2 chilii și grădină de legume de 1 jug.; 6. 5 jug. pământ estravilan, cari aduc un venit anual de circa 200 cor. Alegândul învățător e deobligat fără altă remunerațiune, a presta și serviciul de cantor la biserică.

Recurenții sunt avisati ca recursurile lor ajustate cu documentele de cvalificațiune — prescise, și cu declarațiune, că de când își va forma prentensiunea de cvinvenal, — adresate comitetului parochial din Batta, au a-le subșterne, până la termenul susindicat P. T. D-lui Voicu Hamsea, ppresbiter în Lipova (Lippa); precum și a se presenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf-ta biserică din Batta, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Batta, 4/17 Iulie 1904.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: *Voicu Hamsea*, protopresbiter.

—□—

2 3

Pentru îndeplinirea postului de învățător la școala noastră din comuna **Dorgoș**, ppresbiteratul Lipovei se escrie concurs cu termen **de 30 de zile** dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala“.

Beneficiul anual împreună cu acest post este: 1) Salariu în bani gata 250 cor. 2) 50 de chible de bucate, jumătate, grâu, jumătate cucuruz sfârmat, 3) 4 jugh. pământ estravilan, din care $\frac{1}{2}$ jugh. fână, ear restul arător, 4) 12 stângini de lemne, aduse în ocolul școalei, din cari se va încălzi și sala de învățământ, compute în bani 10 cor., 5) Pentru conferință 0 cor. 6) Pentru scripturistica învăț. 7 cor. 7) Cortel liber, 2 chilii, cămară, grajd este; cu grădină de legume de 1 jugh. 8) dela înmormântări unde va fi poftit 1 cor.

Se notează, ca de oare-ce văduva învățătoarească, conform Regulamentului în vigoare, are să capete salarul până la finea anului 1904, alegândul învățător, pe lunile Sep.—Decembrie inclusive, va primi dela com. bis. pe fie-care lună 30 cor. și apoi dela începutul anului 1905, va primi salarul întreg.

Alegândul învățător este deobligat a îndeplini și serviciul de canotrat la biserică fără altă remunerațiune.

Cvivevenalele provăzute în lege, se vor acorda numai după serviciu de 5 ani consecutivi-prestați în comuna Dorgoș, și computați dela introducerea sa în oficiu.

Recurenții sunt avisați ca recursurile lor ajustate cu documentele legale de cvalificațiune, și adresate comitetului parochial din Dorgoș, să le subștearnă până la terminul susindicat, P. T. D-lui Voicu Hamsea, ppresbiter în Lipova (Lippa), precum și să se prezente în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf-ta biserică din Dorgoș, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Recurenții cari vor dovedi capabilitatea de a instrua și conduce cor vocal, vor fi preferiți.

Dorgoș, în 4/17 Iulie 1904.

Comitetul parochial.

In conțelegere cu mine: *Voicu Hamsea*, protopresbiter.

—□—

2—3

Se escrie concurs pentru îndeplinirea stațiunii învățătoresți dela cl. II-a din com. **Șoimoș** protopopiatul Radnei cu termin de alegere pe **29 Aug.** „Tăierea capului sf. Ioan botezătorului“ 1904.

Emolumentele sunt: 1) salar în bani gata 600 cor. 2) 1 m. lemne pentru învățător, iar pentru încălzitul școlii și pentru curatorat se îngrijește com. bisericăescă. 3) scripturistica primește dela com. bis. după trebuință. 4) spese de conferințe va primi din lada com. politice și încât acelea nu s'ar acoperi de acolo, atunci le va suplini com. bis. din spesele cultului, 5) drept de pășunat are învățătorul pentru vitele ce le va avea, având a solvi taxa de pășunare întocmai ca locuitorii 6) cvartir are, din 2 chilio, cuină, podrum, cămară precum și grădină de legumărit 7) contrib. după persoana sa o va solvi învăț. 8) alegândul inv. va avea să ducă și cantoratul în bis. strana dreaptă, fără alta remunerațiune; — dela înmormântări unde va fi poftit și unde va merge perondat cu colegul său, va căpăta taxa de câte 1 cor. 0 fil. iar dela înmormântări ceremoniale 2 cor.

Reflectanții datorează a se presenta în sf. biserică din Șoimoș în vre-o Duminecă ori sârbătoare, spre aș arăta desteritatea în cant și tipic, iar recursurile lor ajustate cu documentele necesare adresate comit. par. le vor subșterne P. O. Domn ppresbiter Procopie Givulescu în M. Radna până în 7 Aug. a. c. s. v Având recurenții a da declarațiune că pe basa serviciului prestat în altă comună, nu's formează dreptul de a cere cvivevenal dela această comună.

Din ședința extra ordinară a com. parochial.

Ș o i m o ș la 24/6 August. 1904.

I. Vuculescu

președ. com. parochial.

Simeon Bârlea

notar comitetului par.

In conțelegere cu protopresbiterul tractual *Procopie Givulescu*.

—□—

2 3

Pentru stațiunea învățătorescă dela școala gr.-or. română din Tornea ppresbiteratul și inspectoratul Aradului, se escrie concurs cu terminul de **30 zile** dela prima publicare.

Emolumentele sunt: In bani numerari 600 cor. 2) 3 orgii de lemne, din care a se încălzi și sala de învățământ, 3) 20 cor. în spesele pentru conferințele învățătoresți, 4) Scripturistica de lipsă se va solvi

din comuna bisericăescă. 5) Cortel cu grădină de legume. 6) Cantoratul de biserică nu se va remunera că numai tase dela funcțiunile obveninde.

Recursurile ajustate conform prescrișelor Statutului Organ. și provăzute cu declarațiune, că pe basa serviciului ne'ntreupt ca învățător în aceasta comună va forma pretensiune la cvivevenal, adresate comitetului parochial din Tornea să se trimită părintelui protopop subșcris în Arad; — având recurenții în vre-o Duminecă ori sârbătoare a-se presenta în biserică din loc, spre a-și arăta desteritate în cântare și tipicul bisericăesc.

Comitetul parochial

In conțelegere cu: *Vasilie Beleş* ppresbiter și inspector școlar.

—□—

2—3

Se publică concurs pentru îndeplinirea definitivă a stațiunilor învățătoresți din:

1) *Sabolciu* cu venite 1) 360 bani gata: 2) 2 jugh. mici estravilan 200 coroane, sau costul acestor două poziții în bani; sperativă întregire dela stat 100 cor. de tot: 800 cor. Cvartir și grădină de legume. Ziua alegerii **5/18 Septembrie a. c.**

2) *Surdac* cu veite 1) 360 cor. în bani gata solviți anticipative în rate lunare, 10 cubule cucuruz sfărâmat a 10 cor. eclesia școlară computată în 60 cor. 16 metri lemne, cu crengile lor, din care se va încălzi și sala de învățământ în preț de 40 cor. pentru școala de repetiție din partea comunei politice 40 cor. de tot 600 cor. Ziua alegerii **8/21 Septembrie a. c.**

3) *Telecuș* cu venit de 600 cor. bani gata un intravilan de 1/4 jugh. cvartir separat de școală. Ziua alegerii **8/21 Septembrie a. c.**

Sarcinile publice le vor suporta aleșii. Aceste stațiuni învățătoresți sunt imbinat și cu cantoratul, pentru care vor beneficia stolele usuat în comună și anume în Sabolciu înmormântare mare 1 cor. cea mică 80 fil. în Surduc cea mare 1 cor. cea mică 40 fil. în Telecuș înmormântare mare 1 cor. cu liturgie 2 cor. cea mică 10 fil. — In toate comunele sfințirea apei mici și liturgie privată a 40 fil.

Doritorii de a ocupa vre-una din stațiunile de sus, recursurile lor, ajustate conform regulamentelor în vigoare și adresate comitetului parochial să le trimită P. O. Oficiu ppresc în Ūrgeteg p. u. Eleds împreună cu declarațiunea că de când își formează dreptul la cvivevenal până la 3/16 Sept. având până la alegere a-se presenta în care-va Duminecă sau sârbătoare în sf-ta biserică din comuna la care au recurs spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Comitetele parochiale.

Cu consensul meu *Iosif Moldovan* adm. ppresb.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea definitivă a postului învățătoresc din comuna **Calafie**, se escrie concurs cu termin de alegere pe **12/25 Septembrie a. c.**

1. 600 coroane bani gata electați pe locuitorii comunei, 2. 8 stângeni de lemne pentru încălzitul salei de învățământ și a locuinței 3. 12 cor. pentru conferință. Eventualele întregiri și cvivevenalele se vor esopera dela stat. Alesul va fi îndatorat a îndeplini și postul cantoral pe lângă stolele usuat.

Recursurile ajustate cu documentele prescise sunt a-se înainta P. On. oficiu protopresbiteral în Ūrgeteg p. u. Eleds în terminul legal. Reflectanții vor avea a se

Suplement la „Biserica și Școala“ Nr. 31.

prezenta în sf. biserică în care-va Duminecă ori sârbătoare, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Dat în ședința comitetului parochial din Calafie ținută la 29 Iunie st. v. 1904.

Comitetul parochial

Cu consensul meu: *Iosif Moldovan* adm. protopresbiter

—□— 2—3

Pentru îndeplinirea postului de învățător din școala confesională gr.-or.-rom. din **Corbești** (comitatul Aradului, ppresbiteratul Maria-Radna) se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia oficială „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: 1) în bani gata 280 cor. 2) 12 stângeni de lemne, din cari a se încălzi și sala de învățământ, 3) pentru rescumpărare fânului 48 cor. 4) pentru conferință 10 cor, 5) cvartir liber cu intravilanul școlii, 6) în bucate 6 șinici grâu și 6 șinici cucuruz.

Doritorii de a ocupa aceasta stațiune sunt avisați ca recursurile lor ajustate cu documentele legale și adresate comitetului parochial din Corbești, să le substearnă până la terminul susindicat părintelui protopop Procopie Givulescu în Maria-Radna, având a se prezenta în sf-ta biserică din loc, spre a-și arăta desteritatea în tipicul și cântările bisericesti.

Corbești la 27 Iunie (10 Iulie) 1904.

Comitetul parochial.

În absența P. O. D. protopresbiter tractual

Ioan Vuculescu preot conerezut cu conducerea oficiului.

—□— 2—3

Pentru vacantul post de paroch din Crivobara tractul Belințului, se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul diecesan „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. O sesiune parochială stătătoare din 32 jugere pământ arător: 2. Intregire dela stat 686 cor. 68 fil., intruna cu rețitul de cvartir; 3. Stolele usuare, anume: a) dela o cununie 2 cor., b) dela botez 40 fileri. c) dela înmormântare de copil până la 7 ani o coroană 20 fil., dela 7 ani în sus 2 cor., ear cu intrare în sf. biserică 3 cor., pentru o stare 40 fil., pentru un stâlp 2 cor. și pentru predică funebrelă cor.; d) slujirea pomenei 20 fil. de cap, asemenea și pentru slujirea hainelor de poamană 20 fil. de rând; e) pentru sfințirea unei case noauă cor. ear pentru sfințirea unei vechi 40 fil.; f) pentru sfințirea unei fântâni 1 cor.; g) pentru o liturgie pentru vii 40 fil.; la morți asemenea; h) pentru slujba la bolnavi 20 fil.; afară de slujba marelui Vasilie, care e 80 fil.; i) un estras 2 cor. și o coală de informațiune familiară 4 cor.

Reflecții la acest post, petițiile lor, instruate conform legilor în vigoare, să le așternă comitetului parochial, pe calea oficiului protopresbiter gr. or. rom. din Belinț (Bélincz, Temesmegye), în terminul concursual și sunt poștiți a se prezenta într-o Duminecă sau într-o sârbătoare în sf. biserică din Crivobara, spre a-și arăta desteritatea în rituali și eventual în oratorie.

Belinț, în 16/ 0 Iulie 1904. Comitetul parochial

În înțelegere cu mine: *Gherasim Sârbu*, protopresbiter

—□— 3—3

Pentru conferirea unui știpe diu de 280 cor. din fundațiunea „Zsiga“ se publică concurs cu termen până la **35 August** n. a. c.

Concurenți au să-și trimită recursurile la adresa comitetului parochial în Beiuș provedința ca următoarele documente:

a) estras de botez; b) testimoniu școlastic; c) atestat de paupertate; d) atestat medical despre starea sanitară.

Se observe: că știpe diștul va avea să între în internatul diecesan, gr. or din Beiuș, având a solvi suma știpe dișului în taxa de întreținere.

Beiuș, la 2 Aug. 1904.

Comitetul parochial din Beiuș.

—□— 3—3

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătoresți din **Dubești** inspectoratul Leucusești, se escrie concurs cu termen de recurgere de **30 de zile** dela prima publicare în organul „Biserica și Școala“.

Ventele împreunate cu acest post sunt: 1) Salar 400 cor.; 2) naturale: 20 hl. cucuruz 200 cor.; 3) 20 metri de lemne, din care se va încălzi și sala de învățământ 40 cor.; 4) conferința 16 cor.; 5) Scripturistica 5 cor.; 6) Cvartir liber cu grădină de legume.

Recurenții sunt poștiți ca recursurile ajustate conform regulamentelor în vigoare și adresate comitetului parochial din Dubești să le trimită P. On. Domn Ioan Căpitan inspector școlar în Cladova u. p. Behlenháza, iar până la alegere să se prezenteze în sf. biserică din Dubești spre a-și arăta desteritatea în cantare și tipic.

Din ședința comitetului parochial ținută în Dubești la 11/24 Iulie 1904.

În conțelegere cu mine: *Ioan Căpitan*, insp. de școale.

—□— 3—3

În urma ordinațiunei Ven. Consistor Orădan din 8/20 Iulie a. c. Nr. 1436, se escrie concurs pentru următoarele stațiuni învățătoresți, cu termen de alegere în **30 zile** dela prima publicare, și anume:

1. *Burda*, 2. *Cresnia*, 3. *Curățele* fil. *Pociovești*, 4. *Ds. Gurbesti*, 5. *Căbești*, 6. *Pocola*, 7. *Sămărtin B.*, 8. *Feneriș*, 9. *Drăgoteni*, 10. *Rotărești*, fil. *Ojești*, 11. *Vărășeni*, fil. *Copaceni*, 12. *Ceica*, 13. *Ceșoara*, 14. *Dușești*, 15. *Cărpești-mici*, 16. *Cărpești-mari*, 17. *Crâncești*, 18. *Hidișin*, cu filia *Albești*, 19. *Coșdeni*, 20. *Spinușiu*, cu filia *Popmezeu*, 21. *Câmpani Pm.*, 22. *Vălani Pm.*, 23. *Foreu Ds.*, 24. *Seucani* și 25. *Iâncesti*.

Emolumentele — sau salarul pentru fie-care stațiune din celea sus înșirate — sunt organizate încă din anii 1893, și 1895, — parte în bani numerari, — parte acoperit din bucate și lemne la minimul prescriș de 600 coroane, — nu altcum: ca adaos și venite-cantore, — notificandu-se tot-odată, că: Comunele cari nu vor fi în stare a da salarul prescriș de lege — sunt îndreptățite la întregirea salarelor pentru învățători evalificați a cere ajutor dela stat, nu altcum și cvincvinalele puse în prospect.

Deci doritorii de a ocupa vre-una din stațiunile acestea, sunt avisați: ca recursurile provăzute cu toate documentele prescrișe a-le adresa respectivului Comitet parochial — trimitându-le subscrisului protopresbiter în **30 de zile** dela prima publicare, — având în vre-o Duminecă sau sârbătoare a se prezenta la S. biserică din comunele la cari va competi, îndatorat fiind tot-odată a conduce și cantoratul în biserică și a propune și în școala de repetițiune, fără altă remunerațiune.

Răbăgani, 12/25 Iulie 1904.

Din incredințarea Ven. Consistorial Orădan, fără consensul comitetelor parochiale:

Elia Moga,

ppresb. Beiușului.

—□—

3—3

Se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare in foaia oficioasă „Biserica și Școala” pentru definitivă împlinire a următoarelor stațiuni învățătoarești din inspectatul *Halmagiului*:

1. *Iosaș*, cu emolumentele: 1) bani gata 380 cor.; 2) 5 șinice grâu 5 șinice cucuruz = 10 cor.; 3) pentru lemne din cari este a se încălzi și școala = 60 cor.; 4) scripturistica și cărți 20 cor.; 5) conferința inv. 16 cor.; 6) cvartir corespunzător, supraedificate și grădină în natură.

2. *Hontîșor*, in bani: 420 cor.; conferința 16 cor. scripturistica 8 cor., cvartir și grădină în natură.

3. *Săcaș*, in bani 534 cor., stole cantorale, cvartir și grădină în natură.

4. *Mădrighești*, in bani 430 cor., cvartir și grădină în natură.

5. *Valea-mare*, in bani 480 cor., conferința scripturistica, venite cantorale, cvartir și grădină în natură, cari toate la olaltă fac suma de 600 cor.

6. *Sirbi*, cu salar de 476 cor., stole cantorale, conferință, scripturistica; cvartir și grădină în natură.

7. *Prăvăleni*, cu salar de 480 cor., stole cant., conferința, scripturistica, cvartir și grădină în natură.

8. *Dobroți*, cu salar de 524 cor., peste tot.

9. *Tomești*, in bani 458 cor., pentru lemne 80 cor.; conferința, scripturistica, cvartir în natură.

10. *Aciuta*, cu salar peste tot de 500 cor.; de cvartir va avea a se îngriji învățătorul însuși.

Se observă că la stațiunile unde salarul nu ajunge la minimul prescriș prin lege, acela după îndeplinire cu învățători evalificați, se va întregi prin ajutor sperativ dela stat.

Doritorii de a ocupa vre-un post din celea înșirate sunt avisați, ca recursele ajustate conform „Regulamentului” și cu declarațiunea de când își formează dreptul la cvincvenal adresate comitetului parochial, respectiv, — să le trimită până la termenul indicat la oficiul protopresbiteral gr. or. rom. din *Halmagiu*, (*Nagy-Halmagy*) având a se presenta în vre-o Duminică ori sărbătoare sub timpul concursului în biserica din comuna la care reflectează spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Pentru comitetele parochiale.

Din încredințarea Consistorului: 3—3

Cornel Lazar,
pavoch în *Almaș.*

Licitațiune minuendă.

Pe basa conclusului Veneratului Consistor gr. or. rom. din Arad de dto 15/28 Iulie 1904 Nr. 4050 prin aceasta se publică licitațiune minuendă ținândă în Igrîș (*Egres*) c. *Torontal* la 15/28 August a. c. la orele 3 după ameză în școala II de băeți gr.-or. pentru repararea și văruirea bisericeii și îngrăditului pe lângă prețul de esclamar 816 cor. 06 fil.

Licițanții au să depună ca vadiu 10% în numerar.

Preliminarul și condițiunile de reparare se pot vedea la oficiul parochial gr.-or. rom. din loc.

Comuna bisericească își rezervă dreptul de a angaja lucrul acelu întreprinzător reflectant în care va avea mai multă încredere.

Reflectanții la aceasta licitațiune au să se prezenteze pe spesele lor proprii.

Igrîș 2/15 August 1904.

Pentru comitetul paroch.

Simeon Cristea:
pres. com. par.

—□—

1—3

Premiat cu premiul I la București în 1894.

SCULPTOR ROMÂN.

Am onoare a aduce la cunoștința On. d-n preoți și învățători precum și întreg On. public român următoarele:

Ca sculptor de lemn sunt în poziție să servesc în ori-ce vreme cu ori-ce fel de lucru de sculptură și măsurit pentru sfintele noastre biserice creștinești etc. d. e.:

Iconostase (Temple) Strâni, Tro-nuri, Scaune, Chivote, Uși, Răpizi, Cadre, etc.,

În ori-ce stil s'ar racore, cu cele mai moderate prețuri. Construes: Planuri după dorință. Pentru toate lucrurile mele iau garanță deplină că sunt de prima calitate atât ca lucru cât și ca artă.

Atrăgând atențiunea On. public asupra împregiurării, că chiar buna cuviință ar aduce cu sine ca bisericele noastre românești prin măestri români să se înfrumșeteze:

Rog bunăvoința în special a Onor. oficii și comitete parochiale.

Cu tot respectul semnez

IOSIM IULIU BOSIOC,
sculptor în Berliște, poșta Jâm (Banat).

Promovat cu distincție de școala de sculptură

Senegin contra tusei, răgușelei, durerii, de pept, ofitei, tusei măgărești, catarului astmei, greutății de respirat, lungoarei și tusei seci. **Vindecă sigur și repede.** Prețul **1 cor. 20 fil. și 2 cor.**

Capsic unsoare. Contra durerii de oase, podagrei, reumatismului, răcelilor, durerilor de cap, dinți și nervi, precum și scrintiturilor. Cele mai îmbătrânite boale le vindecă. Prețul **1 cor. 20 fil. și 2 cor.**

Centarin. Contra morburilor de stomac, precum lipsa de apetit, mistuirea rea, catarul și aprinderea de stomac, greața și vomarea, sgârșcirile cele mai grele. Leac sigur. Folosește și la curățirea sângelui. Prețul **1 cor. 20 fil., și 2 cor.**

Kaljodsarsaparil. Mijloc escelent pentru curățirea sângelui la morburi secrete **1 sticlă 2 cor.**

Laxbonbons, Închiderea scaunului e cauza diferitelor morburi, precum palpitarea de inimă, amețeli, dureri de cap și altele. Deci cine suferă de încheierea scaunului numai de cât să comandez **Laxbonbons** zaharele purgative. plăcute și dulci la luat. Prețul **1 cor.**

Chemicale, drogoue, legături și bandagerie chirurgice. Instrucție pentru prepararea diferitelor vinarsuri, liqueruri, rom și altele. Tee russice, parfumuri, săpunuri, crem escelent pentru față și mâni. Articole cosmetice, oleu pentru păr. Esență pentru picatul și întărirea părului. Apa de gură și dinți pecum și praf. Ori-ce fel de articol din bransă. Toate foarte ieftine. Faceți întrebare și Vă veți convinge.

Cornel Demeter.

apotecar în *Békás-Magyar* strada principală nr. 46 (lângă Budapesta)

7—10